

Óvás!

Förabbink és a hitközség tudomására jutott, hogy egy jól megszervezetnek látszó szélhámós társaság az ország kisebb-nagyobb községeiben könyöradományokat gyűjt, azon a címen, hogy »a mátészalkai főrabbi házáért, melyre árverés van kitűzve, a főrabbi részére megmentsék«. Főrabbinink és hitközségünk reputációja érdekében szükségesnek tartjuk ezuton felkérni mindenkit, akinél ezek az urak fentjelzett címen gyűjtés szempontjából megjelennek, mint közönséges szédelőket és szélhámósokat — rendőrkékre juttatni sziveskedjenek. Mátészalka, 1930 február hó.

A mátészalkai aut. orth. izr. hitközség nevében:

Klein Antal
elnök.

A Pesti Chevra Kadisa

Izr. Szentegylet

február hó 27-én
csütörtökön délután

háromnegyed 5 órakor
a Rombach uccai zsinagógában
Jom-kippur kot. i-tentisztelettel
kapcsolatosan

alapítási ünnepélyt

tart, melyre tagjait ezuton meg-
hívja.

A Pesti Chevra Kadisa
Előjárósága.

„ABBAZIA“
másoló, sokszorosító
iroda

Rendkívül mérsékelt díjazás. Diktálás (külön fülké). Hívásra géppel házhoz küldök. Egyedüli szombattartó iroda. — Telefon: 134-04.
Teréz-körut 12., lélemezlet 2.
Oktogonnál.

Orth. kóser

állandóan a legjobb min-
őségben kapható a

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2-2 és fél kilogrammig
Trappista 1-1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbírálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Hechser a sárvári orth. hitközség rabbiságától. Kérjen árajánlatot

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelgés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarcz Gábor, Teréz-körut 12. — Tel.: A. 134-04. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnekül levelezés.

LÖWINGER Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Megbízásokat elfogad.

ELŐKELO, 24 éves, kitünő bócher, benősülne biztos megélhetést nyújtó, jobb családba. Leveleket »Chó-süv« jelgére.

VIDÉKI nagykereskedő, saját ingatlanal, keres vallásos leányt. Levelet a kiadóba »Harmincezer« jelgére.

LEGJOBB körökig vagyonos házasságokat közvetít Reichné, Rökk Szilárd-u. 7. Kávémérés.

TANULÓT felvennék, ellátással, rőfőskereskedőnek. Steiner Ignác Fia, Jánosháza.

ZSIDÓ SZAKÁCSNÉ, 40-50 éves, szigorú kástrúsra megbízható, vidéki étterembe azonnal felvétetik. Ajánlatokat »Családi otthon« jelgére a kiadóhivatal továbbít.

KERESEK jobb orth. házból való intelligens leányt, gyermekek mellé, aki háztartásban is segítkezik és lehetőleg németül tud. Cseléd van. Suszmann, Dob-u. 53. II. em.

OKLEVELES tanító ajánkozik vidékre, polgári és középiskolai tanulóknak előkészítésére. Szives értesítéseket »Perfekt német és héber« jelgére.

FIATAL nyomdászsegéd, szedő-nyomó, jó munkás, állást keres. Leveleket »Volt talmudista« jelgére a kiadóba.

VOLT BÓCHER héber órákat adna. Cím a kiadóban.

JÓ, OLCÓSÓ és gyors munkát készítek. Levelezőlap hívásra jövök. — Grósz Dávid cipész, VII., Kazinczy-u. 14. (Az új mikve mellett).

AKI JÓL AKAR étkezni Miskolcon, az keresse fel Weisz Sámuel, Szentpályi-u. 6.

ORTH. KÓSER étkezde és bodega: Jozefovits, Szerencs.

KOVÁCS-szén, mosott, legkiválóbb minőségben, vagonkéntben beszerezhető Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

FIATAL rőfőskereskedősegéd, szerény igényvel, állást keres. Kepecs Nátán, Paks.

SÁMESZ állást keres 32 éves, magyar állampolgár, 2 gyermek atyja, kinek felesége a mikve-tenedőket ellátná. Ajánlatokat »Jó báál-teszló és báál-kajré« jelgére a kiadóhivatalba kér.

TIZENNEGY éves fiamat üzletbe adnám tanulónak, szombattartó helyre, vidékre is. Klugerné, Kispest, Toldi-u. 24.

HALLÓ! Közledek a purim! Figyelem! Ifjak, Öregek, Bócherék és Fiatalok! Már csak két hétig tart a szállítás; elsőrangú és kacagató purimspielokból és mindenki-nek érdeke, hogy minél előbb rendeljen, amíg a készlet tart. Árak 1 pengőtől 6 pengő-ig. 1, 2, 3, 4, 5 személyesek 1-től 5 felvonásig. Szállítás a postaköltség elkerülése miatt csak a pénz előzetes beküldése mellett. — Utánvétel melletti szállításnál 1 P költséget számítok. Reich Béla tanító, Turistavándi, Szatmár m.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
VI. Próféta ucca 7

אלגנטיינע יידישע צייטונג

כ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Amikor Méhely professzor
ugyanazt akarja, mint a Tóra

Az elmúlt tiz esztendőnek a fajvédelem jelszava alatt történt és a haza zsidó polgárait sokszor felháborítónan lealázó eseményekkel kapcsolatosan sokáig emlegetett fajbiológus: Méhely professzor, cikket írt a »Pester Lloyd« című napilapba. Erről a cikkről tudomást fognak szerezni a külföldi zsidó lapok is, ami — öszintén szólva, — nem nagyon kellemes nekünk. És pedig az ismert anekdota alapján nem. Az apa benyit a szobába, ahol a nem éppen okosnak ismert fiu franciául tanul. Az apa bánatos arccal szól csemetéjéhez: — »minek tudják meg a franciák is, hogy milyen schámer vagy?« Nekünk éppen elégszer volt már szerencsénk hallani az aszka-rák felfedezőjének fajteóriáját, minek azt most németül is népszerűsíteni akarni, hogy a külföldi zsidó közvélemény is megtudja, milyen rozsdás tudományos eszközökkel harcognak ellenünk itt? Hisz Németországban is lehet ilyesmiket olvasni, de hirlapírók, magántudósok, agitátorok irataiban, nem pedig reprezentatív egyetemi tanárok fejtegetésében, amely fejtegetés konkluziója, hogy a vérindex, azaz a vérben levő különféle sejtesek egymás közötti aránya alapján a magyar és a zsidó vér keverődése rendkívül ártalmas. A magyar vér keverődhetik olaszsal, szlávval, svédvel, stb.-vel, csak zsidóval nem; illetőleg a románnal sem. A tudós professzor bármilyen zsidó vallási és irodalmi egyesület plénuma előtt hajlandó tételét részletesen kifejteni. Azt hisszük, hogy egy zsidó társulat sem fogja a jeles herpetológust meghívni. Nem azért, mintha a fajkeverődés problémája nem volna érdekes. A régi zsidóság is gyakran foglalkozott a fajgyűlölet kérdésével.

A midrás szerint a kinyilatkoztatás hegye, a »Szináj«, egyszersmind a zsidóellenes »szinó« gyűlölet oka. Gyűlölnék bennünket, — mondja a régi zsidó böles, — mert ragaszkodunk I-ten kinyilatkoztatott törvényeinkhez. »Te parancsoltad, hogy ne jöjjenek a te gyűlekezetedbe« (ásér cziviszó, laj jovajú bakóhol loch) — ezt a szentírásit igót a bölcsek így írják körül: nem házassodunk össze velük; ezért káromolnak és megvetnek bennünket. A mai kor tapasztalata tulment ugyan a midrás-bölcsek kijelentéseiben, mert a vallás törvényeit nem gyakorló és a vegyes házasságot kötő réteg ellen éppen olyan ádáz gyűlöletvihar dúl, mint a többiek ellen, de általában elterjedt mégis az a hiedelem, hogy a társadalom be akarja olvasztani a zsidóságot, de az igyekszik ellentánni. Most jön Méhely és azt hirdeti, hogy ne akarja a magyar társadalom beolvasztani a zsidóságot, ne jöjjön létre vérkeveredés, keresztény és zsidó között, mert az mindkét oldalon káros. De hisz akkor ugyanazt akarja, mint a Tóra ama törvényéhez ragaszkodók: »ne házassodj össze velük — laj sziszchátén bom!« És akkor ugyanazt a vészjelet adja le, mint a német zsidóság kipusztulásáról szóló művében (Der Untergang der deutschen Juden) Felix Theilhaber, aki arra akarja figyelmeztetni a zsidóságot, hogy a sok vegyes házasság teljesen aláassa a német zsidóság erejét.

A fajbiológus professzor konkluziója ellen tehát tulajdonképpen nem lehetne kifogást emelni, hisz arra kér bennünket, hogy ne rontsuk a sémita és negroid vérünkkel a tiszta magyar vért; ez az eltanácsolás tulajdonképpen a zsidók egymásközötti házassodá-

sának tanácsát foglalja magában, ami a mai időben, amikor annyi a zsidóleány, aki nem tud férjhez menni, egyenesen áldás volna, ha — a professzor legalább a tiszta zsidó házasságok házastársait élni hagyná. De éppen az a bökkenő, hogy az ő fajtisztasági törekvései — az elméletből a gyakorlatba átvive — azt jelentik, saját szavai szerint, hogy »küzdeni kell az ellen, hogy a zsidó bezebelhesse azt, amit a magyar vetett...« Hogy ez a frázis mennyi jogfosztást, milyen céltudatos existencia-rombolást jelent zsidó vonatkozásban, arról mindannyiunknak tapasztalataink vannak.

Mindezek után nem kérünk Méhely professzor tiszta zsidó házasságokat propagáló tanácsaiból, mivel hogy a kétes ajándékot hozónak azt szokták mondani, talmudi időben: »nem kell a mézed, de a fulánkod sem — laj midüvschoch velaj meükzoch«. És a mai fajteoretikusok tudománytalan gyűlöletével szemben mennyivel tudományosabb és liberálisabb a talmud kijelentése: 2700 év óta, amióta Szánchériv hódításai nyomán összekeverődtek a népek, nincsen tiszta faj s így aki meg akar térni, el kell fogadni és nem szabad mondani: ez a fertőzött moabitákból, vagy amonitákból való. (Természetesen, ezen vonatkozásban más lapra tartozik bölcseink ama intése, hogy elővigyázatosak legyünk a megtérők elfogadásánál. »Kósim gérim lejiszroel kászápachász«.) Ha erre a magaslatra emelkedhetnék a társadalom, akkor nem tisztafajuságot hársognának a fórumon, hanem tiszta erkölcsűséget hangoztatnának, aminek első követelménye, hogy a vér-index gyűlöleti indexre kerüljön.

Orth. leányegyesületeket!

Az orthodoxián belül töméntelen sürgős probléma vár megoldásra. A sok közül ez az egy, amelyet most kiragadok, szinte kikiváncsolt a nyilvánosság színe elé és nem lehet azt többé agyonhallgatással elintézni. Itt az ideje, hogy a tettek mezejére lépünk. Itt az ideje, hogy felrúzzuk letargiájából az orthodox társadalmat és e kérdést megvilágítva legalább egy lépéssel közelebb vigyük a sikeres megoldás felé.

A Zsidó Ujság ugyan megjelentése óta többször emelt szót a hazai orthodox leánynevelés elhanyagolt volta ellen, és szívhez szólóan sürgette ezen fontos probléma megoldását, sajnos azonban az elvetett mag nem hozta meg a kelő gyümölcsöt. Ennek okát pedig a magyar orth. zsidóság indolenciájában találom. A magyar orth. zsidó társadalom ezen életbevágó és létfenntartásának kérdésével eddig — sajna — vajmi keveset foglalkozott.

A leánynevelés nálunk Magyarországon teljesen irányítatlan. A szülők — helyes utbaigazítás hiányában, a leglehetősebb nevelést adják leányaiknak, vagy egyáltalán nem adnak semilyent. Míg fiaikat a Talmud Tórákba és a jesivákba küldik, hogy ott szívják magukba a tóraszeretetet és a tóratudományt, leányaik a nevelés terén teljesen magukra vannak hagyva. Ki törődik leányaik zsidó vallásos nevelésével? Ki visei szíven, hogy nekik is fogalmuk legyen, mit jelent zsidónak lenni? Pedig jó lehet e kérdés megoldása soha nem volt oly fontos a zsidó jövő szempontjából, mint a jelenkorban, amidőn az anyagiasság, a materializmus annyira elhatalmasodott, mint azelőtt még soha. Csak pénz és vagyonszerzés és mint az ókorban a helléneknél, az élvezethajhászás lett urrá mindennütt. A mai nők ideálja: szórakozás, fényűzés, divat, korzó stb. Lelki életük azonban teljesen elhanyagolt, sivár.

Általában tudott dolog, hogy a hitű életnek legnagyobb ellensége a divat és annak tulásba vitt kinövései. Ép oly káros hatással vannak rá a zsidótan irodalmi termékek. Mindkettőből leányaink bőven vesznek ki részüket. No már most, milyen zsidó asszonyok fognak ezekből válni? Hisz a zsidó ház bázisa az asszony. A talmud őt »Akeresz hábájisz«, a zsidó ház alappilléreinek nevezi. A gyermek az első táplálékot, úgy a fizikait, mint a szellemi, anyjától kapja, de vajjon mily szellemi táplálékot nyújthat egy olyan anya, akinek szent Tóránk alapelveiről fogalma sincs. Aki vallástalan irodalmi termékek emlőin nevelkedett és azok tanait szívta magába. Aki különféle társaságokba járt, de nem gondoskodott róla senki, hogy egy tisztult atmoszférájú zsidó környezetben, zsidó szellemet, zsidó tudást és magasabb erkölcsi felfogást szerezzen magának? Hogy leszünk képesek fiainkat a zsidó etika harcosává tenni akkor, mikor egy oly anyának gyermeke, kinek az eszményképe a regények idealizált alakja? El lehet-e képzelni hogy az anya, aki fiatalága virágzásának idején, lázas fantáziával repült kedvenc írójának szárnyaiban, az ő gyermekeit távol fogja tartani ezek befolyásától? Nem állítom, hogy a »Zsidó Ujság« az egyedüli üdvözítő olvasmány, de igenis hangsúlyozom, hogy e lap hasábjából, címkéiből és minden szavából rosszat nem tanulhat senki, de jótt annál többet, mert e lap minden betűjéből a Tóra szelleme hatja át az olvasót.

A köz feladata tehát az volna, hogy a jövő zsidó anyát, — hogy az szent és magas hivatásának megfelelni tudjon — már leánykorában erre nevelje. Előtünk van Németország és az utódállamok példája, ahol az Aguda és »Bész Jákov« iskolák felállításával visszatértette a már a zsidóságtól eltávolodott leány ifjúságot a régi hitű zsidósághoz. A szomszédos

Kitűnő minőségű

Hutter

שרשרת Szarvas Szappan

kapható minden fűszer- és festőkeverékben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajpar r. t.** Budapest. VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—91, 92, 93, 94.

Szlovenszókban már régóta léteznek az Aguda keretében leánycsoportok, ahol vallási ismeretterjesztő előadásokat tartanak és annak kebelében tág terük van, hogy zsidó szellemben nevelkedjenek. Itt Dunántul némi javulás észlelhető e téren, amennyiben lelkes zsidó asszonyok vették kézbe a leánynevelést, és ma már mindenhol működik hasonló alakulat. Így legutóbb nálunk Győrött is egy lelkes, agilis, zsidó asszony kezdeményezésére — kinek nevét szerénysége folytán el kell hallgatnom — megalakult az orth. leányegyesület, melynek célja az orth. zsidó leányok nevelését helyes irányba terelni. Minden szombaton összejövetelt tartanak és a heti szidra felolvasása után vallástudományi felolvasásokat rendeznek. A helyi orth. leányintelligencia nagy lendülettel fogott hozzá a szervezéshez s tekintve a nagy ambíciót, melylyel működését kezdi, ez egyesület nagy reményekre jogosít. Vajha mindenhol akadna egy-egy lelkes zsidó asszony, aki ezen szent ügyet magáévá teszi és e nemes példát követve megalakítanak minden hitközségben a leányok hasonló egyesületét. Céltudatos szervezéssel és vezetéssel az eredmény sem fog elmaradni. Fel tehát zsidó asszonyok és leányok munkára, a zsidóság szebb jövője érdekében és reményében. *Blasz Herman, Győr.*

Katzburg Salamon
könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

קבל לחדשים ספרים בול ובתנאים קלים.

A Sasz-chevra közgyűlése

A budapesti orth. Sászchevra vasárnap d. u. tartotta rendes évi közgyűlését, a tagok élénk érdeklődése mellett. Klein Márkusz elnök nyitja meg a közgyűlést, üdvözlö a megjelenteket. Mindenekelőtt megemlékezik arról az óriási veszteségről, amely a tavalyi közgyűlés óta a hitközséggel a Sászchevrat érte Reich Koppel főrabbi z. c. l. elhunytával. Emlékét leghivebben úgy tudjuk megőrizni, ha nyomdokain haladunk és akkor valószínűleg lesz a bölcsök szava: »Jákajv óvinü laj mész — a mi Apánk, Jákajv Koppel, nem hunyt el«, szellemen tovább él közöttünk. Az enunciaciót a hallgatóság megilletődve, állva hallgatta meg. Elnök felolvassa ezután a zárszámadás adatait és ezzel kapcsolatban kifejti, hogy a Sászchevranak kettős célkitűzése van: a Tóratudás fejlesztése és szegény talmtudások támogatása. A Tóratanulás örvedetesen halad előre, amire a legjobb bizonyíték a különféle siür, melyek naponként és szombatonként tartanak. A talmidé cháchómim támogatására, amint a zárszámadásokból kiténik, a Sászchevra, a kedvezőtlen viszonyok dacára, még valamivel nagyobb összeget fordíthatott 1929-ben, mint az azt megelőző évben. — A közgyűlés megadja a felmentvényt és Herzog József indítványára a közgyűlés az előjárásnak köszönetét fejezte ki önzetlen működéséért. — Jegyzőkönyvhiteltesítők: Virág Gyula és Groszberg Jenő. Néhány hozzászólás és javaslatétel után a közgyűlés véget ért.

Szűjüm-ünnepély

Este 7 órakor négyszeres szűjümöt rendezett a Sászchevra. Chülint és Eroschint Sussmann rabbi, Peszóchimot Steif rabbi; Chágigót Pfeffer Mór sászchevra-előadó fejezte be. — A pesti orthodoxia e három kiváló talmtudósa nagyszerű hádrónálók kíséretében fejezte be traktátusát. A banketten Klein Márkusz elnök elsősorban Sussmann rabbit köszöntötte, hálát adván a Mindenhatóknak, hogy nehéz betegségéből felépült és

most, h. l., ismét régi agilitásával terjesztheti a Tant. Miután még köszönetet mond a Sászchevra összes előadónak, folytatja: Megboldogult nagy főrabbinak elhunyt gondolkodóba ejtette őt, vajjon időszerű-e ebben az évben ünnepélyek rendezése, még ha szűjüm-ünnepélyről is van szó? A felvetett kérdésre igennel kellett felelni, mert meg van győződve róla, hogy a megdicsőült intenciójának felelünk meg, amikor egyszerre négy traktátust befejezünk s hogy Ő velünk örvendezik a Tóra ezen ünnepén. De, hogy intencióinak teljes mértékben eleget tehesünk, proponálja, hogy

a Sászchevra ezentul minden évben a megboldogult Főrabbi Jahrzeit napján: Elül 17-én „szűjüm hasasz“-t, az egész talmudot befejező szűjümöt tartson.

Az indítványt lelkesedéssel elfogadták és már ki is osztották az egyes traktátusokat az ezévi Jahrzeitra.

Ünnepélyes hangulat s rendkívül mély, a szeretett lelkipásztor személyét körülvevő tisztelettel tanuskodó meghatottság vett erőt a hallgatóságon, amikor a nehéz betegségéből felépült Sussmann rabbi szólalt föl. Először a tehilim szavaival: »ajde hásem bechól lévón... — hadd köszönjek a Mindenhatóknak teljes szívvel, a jámborok és a község körében«, tekintett vissza I-ten kegyelméből legyőzött hosszú betegségére, amely alatt csak egy kívánsága volt: még egyszer Tórat tanítani nyilvánosan. Ki lehet boldogabb nála, hogy e forró óhaját megvalósította az irtalmas I-ten. A szónok azután szellemes fordulattal a szűjümokról kezdett beszélni. Ő sok esetben nem híve a szűjümoknak, a befejezéseknak... Nem barátja például annak a szorgalmasan tanuló jesiva böcheinek, aki megházasodásakor egyszerre két traktátust fejez be: a házasságkötésről szólót (kidusin), a feleségére való tekintettel; s az elválásról szólót (ginin), a Tóratanulással való relációban. — (Kidusin für das Weib und Get für die Gemore...) Egy ilyen kettős szű-

Valóban megbízható orth. כשר mosó és kókuszszappant gyártanak az

Albus Szappangyárak

Schützer Jakab és Fia cég az ismert „ALBUS“ minőségben a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt.

Követelje szokott bevásárlási helyén!

jüm egyáltalában nem rokonszenves neki. Van kereskedő, aki elfoglaltsága miatt az egész gemóre-tanulás felett szűjümöt csinál. Ilyen, tanulást lezáró szűjümokkal szemben milyen magaslatos a Sászchevra mostani szűjümje, melynek következménye: a továbbtanulás!

Steif rabbi elmés felszólalásában kiindul az általa előadott Peszóchim traktátus első misnájából és azt fejtegeti, hogy csak »tajró ajre«, a Tóratanulás világosságánál tudjuk a chomezot, a jézer hórá-t, a rossz indulatokat kitakarítani...

Baum és Welcz rabbi szerföltött szellemes beszédei után dr. Deutsch Adolf igazgató nyomatékkal rámutat arra, hogy a fiatal generációt csak a jesivába küldés által menthetjük meg a vallásosságunk.

Az ünnepély éneki részét Holeczer és Bernát kántorok látták el. Utóbbi »Mér Báál Hánész« javára gyűjtött. A begyűlt összeget a Zsidó Ujság útján rendeltetési helyére juttatta. Az ünnepély éjtél után ért véget.

Orth. kóser máczesz

legkényesebb igényeknek megfelelő úgy kásrűsz, mint minőségben, jutányos áron kapható.

Grünstein Jenő,
villanyerőre berendezett pászkgyár, Szerencs

RADION

egy maga mos!

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

Szappangyár — Olajpar
részvénytársaság

Telefon: József 461—94.

VII. Erzsébet-körút 6. sz.

A kormányzó jubileuma

Az Orth. Központi Iroda elnöksége átiratot intézett az összes hazai orthodox hitközségekhez, hogy a kormányzó ur megválasztásának tizéves jubileuma alkalmából március elsején az I-tentisztelet keretében emlékezzenek meg az államfő kiváló érdemeiről és kérjék az Ég áldását a kormányzóra és szeretett hazánkra.

A budapesti orth. hitközség előjárósága elhatározta, hogy szombaton reggel 9 órakor a Kazinczy uccai templomban ünnepélyes i-tentiszteletet tart, amelyre a hitközség tagjait külön meghívók által hívta meg. Ezen kívül a köv. hirdetményt tette közzé:

Vitéz Horthy Miklós kormányzó 10 éves jubileuma alkalmával, a Kazinczy utcai templomban március 1-én szombaton délelőtt csak egy i-tentisztelet tartatik és pedig fél 8 órai kezdettel. A jubileumi ünnepség — ezen i-tentisztelet keretében — 9 órakor lesz megtartva. A hitközség előjárósága meghívja az ünnepélyre a hitközségi tagokat azon kérelemmel, hogy ünnepi ruhában sziveskedjenek megjelenni.

Amint értesülünk a jubileumi ünnepség során Frankl Adolf, mint a hitközség rabbija, alkalmi héber imát fog recitálni a nyitott frigszekerény előtt.

Az orosz gólusz

Minszk, Lengyelország egy zsidó városa. A cári uralom alatt nagyhirű jesivája volt, élénk zsidó szellemi élet lüktetett benne. A szovjet örült gonoszsága mindent elpusztított. Előbb a hitközségi tagok legnagyobb része elvesztette a kenyérét az új gazdasági berendezkedésben. Mint volt ügynökök s kereskedők, ki vannak zárva mindentféle szervezetből. Nem kapnak tehát részt a kiosztott élelemből. Új foglalkozási ágakban sem helyezkedhetnek el. A templomaikat elszedik, a jesivákat bezárják, az ifjú ágost tiós a vallásos életre tanítani, mindennemű vallástánítás ellenforradalmi ténykedésnek számít. Nem szabad kifelé sem panaszkodni, mert ez szintén hazafülést jelent. Ilyen körülmények

mellett mélyen megrendítő volt, amit a zsidó távirati ügynökség közölt február 20-án:

A szovjethatóság Minszk városának összes rabbijait letartóztatta.

Bűnök az, hogy összekötetésben állottak a szovjet által kiutasított lubawitschi rebbe-vel, továbbá vallási iskolákat tartottak fenn.

A Havas ügynökség az ügygel kapcsolatban hétfőn a következőket jelent Washingtonból: Borah szenátor néhány nappal ezelőtt levelet intézett Litvinov orosz külügyi népbiztoshoz, amelyben felvilágosítást kért a Minszkben letartóztatott rabbik sorsáról. Litvinov válasza hétfőn érkezett meg Washingtonba. A külügyi népbiztos sze-

rint a letartóztatott minszki rabbik közül már csak hárman vannak őrizetben, míg a többieket szabadon bocsátották. Borah szenátor, akiről köztudomású, hogy a szovjethatóság de jure elismerése mellett agítál, azt a megjegyzést fűzte Litvinov leveléhez, hogy véleménye szerint a még letartóztatásban levő három rabbit sem fenyegeti semmi veszély.

A »Zsidó Távirati Ügynökség« közli: Minszk 100 ezer lakósa közül 60 ezer zsidó, kik különösen sokat szenvednek a vallásüldözés alatt. Gyakran kerül ott sor a verekedésre, vallásos zsidók és kommunisták között. Utóbbiak számos templomot és bészhamidrost lefoglaltak; a zsidó temetőben, ahol a hirneves rabbik: »Teweile Minsker« és »Ziszele Rappaport« pihennek, egyetemest építettek; a nagy zsinagógát mozivá alakították át. 1928. végén még azt jelenthette dr. Freund Ismar, aki akkoriban jött haza, Berlinbe, oroszországi utjáról, hogy Minszkben — minden a vallási életet korlátozó intézkedés dacára — virágzik a vallásosság; ha az ember péntek este az uccán halad, majdnem minden ablakon keresztül a sabosz-gyertyák lobogását látja...

A szovjet hatóságok a leningrádi zsinagóga elkobzása után a moszkvai nagy zsinagóga elkobzását és munkás-otthonná való átalakítását jelentik be. Ennek a zsinagógának 200 széfer tórája van. A hitközség utolsó erőieszítéssel próbálkozik a gonosz tervet megakadályozni.

A leningrádi rabbikat is letartóztatták

Legújabb leningrádi jelentések szerint letartóztatták Lasarew ortani 86 éves főrabbit és Jasnogorodski rabbist. Ugyanazzal gyantúsítják őket, mint a minszki rabbikat.

Patkányt, egeret, mezei egeret csak **„RATINOL“**, svábogaret, csótányt, ruzsit, hangyát **„RUSSIN“** irt gyökereken! Más állatra, emberre veszélytelen! Napiárban szállítja: **Ratinol Laboratorium** Budapest, Murányi ucca 36.

Sirkövek
Budapest, Károly-körut 7

Adler J. sirkóráktárában
Telefon: József 364-20.
és Rombach ucca 4. sz.

Épül a váci jesiva-otthonon

Vác, február 26.

A Zsidó Ujság két hét előtti közleménye, amelyben szó volt Hersch Samu nagyvállalkozó gyönyörű felajánlásáról a váci jesiva-internátus javára, a hazai zsidóság körében örvendetes visszhangot keltett. Arról volt szó, hogy Hersch Samu 15.000 pengőt felajánlott arra az esetre, hogy ha a zsidó társadalom az építkezéshez szükséges összeg, 30.000 pengő másik felét adományozza. Időközben kiderült, hogy az építési költségek összege 5000 pengővel többre rug. Hersch Samu ur erre hozzájárulását 5000 pengővel felemelte. A hiányzó összeg fedezéséhez újabb a következők járultak:

Weinreb Oszkár és neje (Bpest) 250 dollár, **Schwarz Viktor (Bpest)** 1000 pengő, **Büschitz Márk (Vác)** 500 pengő, továbbá **öbudai Freudiger Károly (Bpest)**, **Fischer Heimann (Bpest)**.

A jesiva-internátus építését már megkezdték, Hersch Samu irányításával. A terv szerint az intézet a nyári szemeszterre már elkészül. A ház 48 méter hosszú lesz. Elhelyezkedésre talál 60 bócher. Az intézet figyelme olyan lesz, hogy kizárólag szorgalmas és törekvő tanulók folytathatják a keretében tanulmányukat. Bócherok jelentkezése a nyári zeman-ra már most kívánatos.

Az építkezés megkezdésével a hiányzó összegek megszerzése a jesiva-vezetőségre nagy és sürgős kötelességet ró. A Tóráért lelkesedő s a nemes célt méltányló hittestvérek támogatása nagyon kívánatos.

Mindenféle hozzájárulásokat (adomány vagy »keren kájemese« formájában) sziveskedjék a következő címre küldeni: Silber-

stein Dávid, rabbi, Vác, Rabbi-kola-internátus. (Adományokat továbbit a Zsidó Ujság is.)

A váci orth. hitközség képviselő-testülete folyó hó 22-én diszülést tartott. Löwy Dávid hitközségi elnök keresetlen szavakban méltatta Hersch Samu elévülhetlen érdemeit, melyek azon nemes és magasztos gesztussal szerzett, hogy a hitközség területén 20.000 pengős hozzájárulással Rabbi-iskola-Internátust épített fel. Elnök indítványozza, hogy a képviselő-testület jegyzőkönyvileg fejezze ki háláját és köszönetét Hersch Samunak és válassza őt meg a hitközség örökös disztagjává.

A képviselőtestület az indítványt nagy lelkesedéssel, egyhangulag elfogadta.

Másnap délelőtt egy hét tagból álló küldöttség, Löwy Dávid hitk. elnök vezetésével megjelent Hersch Samu budapesti lakásán, kinek Silberstein Dávid rabbi megkapó beszéd kíséretében átadta a diszülésről szóló jegyzőkönyvet, Hersch Samu meghatott hangon mondott köszönetet a kiténtetésért.

Hirschfeld Henrik.

ירמיה כשר

VÉNUS
ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevel ellátva.

Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. Gyártja:

Olajművek r.-t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.
Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest“ 161.

Veszteségeink

— Adar 7-re —

Hitközségeinkben hagyományos szokás Adar 7-én, Majse rabénü Jahrzeitján megemlékezni az elmúlt esztendő alatt elhunyt mestereinkről, rabbijainkról, akik életüket Majse rabénü példájára I-tennek és a vallásnak szentelték. Jelen esetben a budapesti orthodoxia a saját pótolhatatlan veszteségéért, amely egyuttal a világ-orthodoxia súlyos vesztesége, fogzokogni: Reich Koppel főrabbiért. Ez alkalommal, csütörtökön este Sussmann rabbi nagyszabásu **אדר 7** heszpedet fog tartani a Kazinczy-uccai templomban.

A névsort az elhalálozási sorrendben állítottuk össze:

- הרבנים הנאונים ז"ל**
- R. Jiszroel Jákaiv Leifer (rebbe) **Huszt (Nadworna)**
 - R. Jajno Bondi, **Mainz**
 - R. Menachem Mendel Sarsesky, **Jeruzsálem (Kosow)**
 - R. Sölem Schreiber, **Nagyberezna**
 - R. Majse Mordche Morgenstern (rebbe), **Pilaw**
 - R. Zalmen Schneursohn, **Hommel**
 - R. Jákaiv Majse Szafrin, **Komarne**
 - R. Mordche Léb Rubin (ros bészidin), **Jeruzsálem**
 - R. Abele Mordche Rosenthal, **Haifa**
 - R. Jákaiv Percz Friedmann, **Sár-rétudvari**
 - R. Koppel Reich, **Budapest**
 - R. Menachem Grünwald, **Sopron**
 - R. Jozsef Bloch, **Telsch**
 - R. Jozsef Czevi Schreiber, **Hajdusámson**
 - R. Jechezkél Paneth, **Dés**
 - R. Avigdor Schönfeld, **London**
 - R. Slajme Eliás, **Szemesujvár**
 - R. Simon Müller, **Vág-Farkasd**
 - R. Simon Grünfeld, **Büdszentmihály**

Időszertünek tartjuk még a főt, rabbi urak figyelmét felhívni, hogy tartsanak heszpedet a szentföldi tömegmészárlások 126 zsidó áldozata fölött is.

זכר צדיקים לברכה!

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., **Andrássy-utca 38.**
I. em. Párizsi Áruházal szemben. — (25 éves működés.)

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — **Szemölcsirtás.** Arcápolás, bértrendszert. — **Miracle** hajeltávolító szer széfküldéseutalással. Minden eddigit felülmull Digtalan tanácsadás (Prospektus)

Amikor II. Vilmos rituális kérdést intézett egy rabbihoz

— Egy most nyilvánosságra került reminiscencia —

Március 11-én lesz harminc éve annak, hogy Keletporoszország Konitz nevű városában egy 19 éves, erkölcsstelen életéről ismert gimnazista eltűnt a szülői házból s utána nemsokára holtan találták. A halál oka kétségkívül kicsapongásával függ össze: valamelyik vetélytársa megölte. A titokzatos halált azonban kezdettől fogva kihasználta az akkor új lendületnek indult német antiszemita mozgalom és az akkori »Germania«, a »Kreuzzeitung« s egyéb sajtóorgánumok lázban tartották két évig a német közvéleményt, megmérgezték a nyomozó hatóság lelkiületét, amely hatóságok bizonyítékokat akartak szerezni amellet, hogy a kicsapongó diák a kereszténység vértanúja, mert a zsidók a vért vették rituális célokból. Közben Konitzban és környékén pogromok is voltak, természetesen szelidebb, német kiadásban, de ép oly aljas ösztönöktől fűtöttek, mint a cári Oroszországban. A német hatóságok pár hónap mulva mégis csak rendet csináltak, de a bűntény részletei nem lettek tisztázva, nem utolsó sorban azért, mert a hatóságok elfogultan kezdték munkájukat és vérvádat akartak konstruálni. A vérvád emléke felújításának időszereget adnak II. Vilmos ex-császár személyi szolgálatára kirendelt detektívnek, Gustav Steinhauernek egy német napilapban közölt visszaemlékezései. A detektív a császárt Liebenbergbe kísérte, ahol előkelő urak tárgyalták az affért. Meg kell vallani, írja, hogy az egész társaságban II. Vilmos volt a legjózanabb. Hülyének nevezte az egész esetet s nagyon szomorúnak mondta, hogy befolyásos emberek léteznek, akik ezt a hülyeséget nem csak koptatják, hanem még táplálják azal, hogy nem tesznek ellene semmit. A jelenlevő urak nem voltak a császárral egy véleményen. Ezt

természetesen nem merték kifejezésre juttatni, csak arcukon látszott. Az egyik ur mégis bátorságot vett magának s megjegyezte: a zsidók elkülönödnek a keresztényektől és így fel lehet tételezni, hogy titokzatos dolgokat csinálnak. Erre a császár gunyosan felelt: A magasabb zsidó körökben én nyomlást sem találtam ilyenmü elkülönülésnek. Sem apám, sem nagyapám nem éreztek előítéletet a zsidókkal szemben. Nagyapámnak egy Kohn nevű zsidó bankára volt, akit élete végéig tisztelt. Az egész rituális vérvád irigységből ered, mert a zsidóság jóléte emelkedik. Menjének csak Amerikába, vagy Angliába, senki sem törődik azzal, zsidó-e valaki vagy sem. Nagybátyámnak, Eduárdnak, sok zsidó barátja van.

A detektívnek szolgálati okokból el kellett hagyni a termet és így nem hallgathatta végig a további beszédet. Másnap reggel a detektív azt az utasítást kapta, hogy keressen fel Berlinben egy zsidó ügyvédet s az akkori berlini

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

rabbit, dr. Maybaum Zsigmondot is kérdezze meg: vajjon van-e egy zsidó törvény, amelynek értelmében halálbüntetést kap az a zsidó nő, aki keresztény emberhez megy nőül. Kiderült, hogy a vadásztársaság tagjai ezzel akarták meggyőzni a császárt s így ő a dolgot tisztázni akarta. Természetesen a válasz nemleges volt. Délután háromkor a vadásztársaság már ismerte a választ, amire a császár megjegyezte: »nem hittem e boldogságban s csodálkozom, hogy értelmes emberek el tudtak hinni ilyesmit.«

Igy gondolkodott a német császár a világháború előtt 15 évvel. Később, a veszített világháború után a trónját vesztett császár a zsidókat okolta mindenért s legutóbbi megnyilatkozásaiban teljesen elveszett az a józan ember, a milyennek 1900-ban mutatkozott.

Saját maga meggyőződhet,

hogy a teljes súlyt megkapja, ha szén és kokszzükségletét 10 kilós és 25 kilós **leplombált** csomagolásban nálam fedezi.

- 1 csomag 10 kg. la. porosz szén 86 f.
- 1 csomag 10 kg. la. porosz koks 96 f.
- 1 csomag 25 kg. la. porosz szén 2.15
- 1 csomag 20 kg. la. porosz koks 1.92

5 csomag rendelésénél azonnal szállítok. Plombázott zsákokban 100 kg. porosz szén 8 P. 100 kg. porosz koks 9.20 P. aprított fa 100 kg. 6.40 P. Pormentes, házhoz szállítva és felhordva.

STEINMETZ
Klauzál-u. 21. szám.
Dohánytúszdében.
Tel. J. 401-15.

Retekfalván kivetik az adót és Reb Czódek fizet mint a köles

— Tárcza —

A választás minden zaj nélkül folyt le. Aki a zöld asztalhoz vágyott, az minden megerőltetés és minden komoly érdem és belső érték nélkül oda is került. Nem hiába »ők« a »kile« bölcsei, hogyan tudnák kifundálni annak a módját, hogy hogyan lehet újra, mint megválasztott »Kohlszmó« a karosszékben terpeszkedni és az egész hitközség gyepelőjét kézben tartani. Elhatározták tehát a legutolsó ülésen, midőn a mandátumuk lejárt, hogy miután ők egymás tevékenységével a legnagyobb mértékben megvannak elégedve: maradjon minden a régiben, — mert mind egyik »kohlszmó« olyan pótolhatatlan, hogyha netán egyik e hézagot nem tudná betölteni, akkor I-ten ments, e hézagon az egész kile egyenesen a pokol fenekére gurulna.

Azt, hogy a régi vezetőség legyen újból megválasztva, csak úgy érthették el, ha a szavazatok számát csökkentik, ami pedig az ilyen rossz gazdasági viszonyok közepette, a midőn az adók 60 százaléka még nincs befizetve, nem volt nehéz előidézni. El is határozták, hogy aki valamelyes hátralékban van, az nem szavazhat. Így tehát saját szavazatukból elvitték az új választásnál a mandátumokat és b. nevük ismét fennmaradt a zöld asztal melletti karosszékek támláján.

Szombaton az »uj koh« ünnepélyesen bevonult a templomba. Mind feketébe bujtak, hogy avval jelképezzék a kimagasló egyéniségüket. A házban már a sáchriz imánál megemberelte magát. Csak úgy bugott a hangja, midőn énekelte »kajách ügvürö nószán bohém«, ami Retekfalván a választások után, az új kohl tiszteletére már ősidőktől szokásban volt. Weisz kántor meg is duplázta: »kajách ügvürö nószán bohém lihajsz maj-

sliuk« — ami Retekfalván különben nem volt megengedve. »Nó ja — mondja Reb Czódek, a kile leggazdagabb, de egyszersmind legfukarabb embere a szomszédjának — Dosz zé kajach ügvüre habn, azt elhiszem »der Chasn hat in dem Recht,« nézze csak, Reb Léb, milyen trabális alakok mind, még a kuruc vezérek sem lehetnek jobban kihizlalva. De hol van itt a chochme? Egy kis chochmet is kellene beléjük csepegtetni. Ó, de a pössek is tudja, hogy »mit chochme kümt men nicht weit«, De én miattam Reb Léb, lehet »kajach ügvürejük«, én mégsem fogok több »kultuszt« fizetni, mint amennyit én akarok; de alighanem, Reb Léb maga sem... A leinolásnál azután az előjáró urakat sorban a tórához felhívták és ők voltak a nap hősei, sőt még az est hősei is, mert este lévén az adó-kivetés és ez olyan nagy hatalmat jelentett számukra, hogy a kile büszkébb, de annál zsugoribb bál-bátimjai nem átalotáltak ilyenkor a kis hízlegést és talpnyalást az ilyen előjáró uraknál, lévén ez azért, hogy adóját a legminimálisabban állapítsák meg.

Este a »kile-atyák« pontosan megjelentek. Erre az ülésre mindenki megszokott jelenni, mert ez volt minden évben a legviharosabb ülés. Az elnök ur az ülést megnyitotta. Üdvözölte az ismét megválasztott előjáró urakat és örömmel konstataálta, hogy »ők« a kile közbizalmát élvezik, aminek ismételt megválasztásuk a tanujele. (Noha 250 tag közül csak 40-en szavaztak; lévén a többi adóhátralékban) Most tehát, Uraim, — mondja egyik indítványozó emelkedett hangon — mi is adjuk tanujelét a kile iránt táplált forró szeretetünknek; ami abban nyilvánuljon meg, hogy mi első sorban egymásra a legméltányosabb adót vessük ki, és a

Orth. kóser pótkávét

כשר של פסח

husvéti árut

elismert kitűnő minőségben, szigorú előírás szerint, őt. Silberstein Aron beledi és főt. Fischer Menáchem sárvári főrabbi felügyelete alatt készíti:

Sárvári Pótkávégyár Rt.

Szombat és ünnepnapokon zárva.

többi bál-bátimok adójából is engedjünk. Egyhangulag elhatározták, hogy az előjárósági tagok adóját egyénenként a felére redukálják. A kiadások apasztandók: a főrabbi ur fizetéséből ugyan — mondták — az idén még nem vesszünk el; annyit azonban elhatároztunk, hogy a főrabbi urat eltöltjük az éjjeléstől. Atirunk neki, hogy mi a tudásával már a legnagyobb mértékben meg vagyunk elégedve, megelégszünk, ha ezt a nappalokkal mélyíti; az éjjeli tanulás a főrabbi urunknál csak élvezet, szóval csak luxus, ilyen szegény hitközségben pedig mi luxust nem engedünk meg. Evvel azután nagyon sok villanyt és fűtőanyagot takarítunk meg. Gazda ur — mondta az elnök, — ön ellenőrizni fogja, hogy a főrabbi urnál télen 9-kor, nyáron 10-kor sötétek-e már az ablakok. A sajchetok fizetését ellenben már most leszállítjuk, a melámedokét szintén. Megfogjuk nekik végre magyarázni, hogy a hitközséget és az adófizetőket nem lehet örökösen fejni, mi nem vagyunk tehenek, und wenn ja, hisz a tehenet is, ha a kellenél tovább fejk, akkor rugni kezd, meg

HIREK

NAPTÁR

Sáboz *Raja-ehajdes*, Mispótim.
Porosász *Sekólim*
Gyertyagyújtás (Bpest): 5 ó. 10 p.
ny kimenetele „ : 6 „ 05 „

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnak tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

— A büdzentmihályi főrabbi *hazihunytához*. A Sevát 19-én elhunyt nagy gaon haláláról és temetéséről mult számunkban kimerítően tudósítottunk. Kiegészítésül közöljük, hogy a multheti számunkban felsorolt főrabbi urakon kívül még számos más főrabbi (Polgár, Levelek stb.) és nagyszámú dájon volt jelen a temetésen, ugyszintén számos hitközség volt képviselve. — Vasárnap délután a főrabbi veje, Sajovits Judá, rahói dájon nagyszabású heszpedet tartott a büdzentmihályi zsinagógában. Felhívja a gaon összes tanítványainak figyelmét arra a nagy szellemi kincsre, melyet a megboldogult főrabbi hátrahagyott responzum-kéziratai tartalmaznak és kéri őket: fogjanak össze akcióra, ezen elsőrangú halachikus mű kiadása költségeinek előteremtésére. Ezután a megdicsőült fia Reb Morche, Felsővisóról — aki a levájón elsőnek szólalt fel — tartott újabb emlékbeszédet nagy atyja fölött, a saját és a hitközség zokogásától gyakran megszakítva. Felkéri azon tanítványokat, kik esetleg nagyatyja, a régi büdzentmihályi főrabbi: R. Jüdo kéziratai birtokában vannak, hogy azokat bocsássák rendelkezésére a családnak, Büdzentmihályra. Terv szerint ugyan-

is R. Jüdo z. c. I. kéziratait a most megdicsőült kézirataival együtt fogják nyomtatás alá hozni.

— A váci statusquo hitközség vasárnapra rendkívüli közgyűlést hívott egybe, hogy — az ismert miniszteri felszólításnak híven — a hitközség jellege fölött határozzon. A közgyűlés 157 szavazattal 9 ellen elhatározta, hogy statusquo jellegét orthodox jellegre változtatja. Hogy az orthodox hitközség tagjainak mi a nézete erről a lépésről, erről tanúságot tesznek a »Zsidó Ujság«-ban a kérdéssről megjelent közlemények. Az orthodox hitközség, főleg vallási szempontból, vesélyesnek tartja, ha Vác területén lesz a tényleges orthodox hitközség mellett egy névleges. — A hitközség határozata most a minisztériumba kerül, ahol tudvalevőleg az az elvi álláspont, hogy egy város területén két orthodox hitközség nem engedélyezhető. A minisztérium az ügyet valószínűleg átteszi véleményezés végett az Orth. Központi Irodához.

— RABBIVÁLASZTÁS. Az enesi orth. hitközség Czitron Ezékiel rabbit (Szerencs), a néhai hajdudorogi főrabbi fiát, főrabbijává választotta.

— A SALGÓTARJÁNI ORTHODOX HITKÖZSÉG a mult héten választotta meg új előjáróságát. Megválasztották: Rauchwerger Mór elnök, dr. Winter Simon alelnök, Schlesinger Sámuel pénztárnok, Glattstein Ignác ellenőr, Blau Márkus és Sonnenschein Dávid gábe-k. Választmányi tagok: Gecheit József, Goldner Károly, stb.

Kundmachung

Wirkungsvolle *דרשות* in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo, Chasidim** ריה וייב, Gast-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. — Mein *מורה נבוכים* auf *Perek*. Preis: 1.20.

Rabbiner Israel Braun

Budapest, Szövetség ucca 43.
Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg mellékelendő. A dróse-ért járó tiszteletdíj előre küldendőbe.

— ZASZLÓSZENTELES TOLCSVÁN. Tokajhegyaljának ez a kies községe egy igazán lélekemelő ünnepségnak volt tanuja f. hó 23-án, a község iparossága új zászlajának felszentelése alkalmából. A zászlóvédnők és pedig br. Waldbott Kelemen felsőházi tag, Széll József főispán, Besseney Zénó országgyűlési képviselő, Kurucz tábornok és gróf Hoyos főszolgabíró, világi tagok mellett, az egyházak lelkészei sorakoztak, köztük Kornitzer Akiba főrabbi. Az ünnepély a község háza udvarán folyt le, hol elsőnek Szöllösy József ref. lelkész mondott beszédet, amelynek különös érdekessége az volt, hogy a Tóra heti szakaszából citálva, hosszasan magyarázta a felekezeti türelem és a testvéri szeretet magasztosságát, az emberiség boldogulásának előfeltételként jelölve meg azt. Utána a nemrégén odaköltözött főrabbi gyönyörű bibliai idézetekkel telített beszédet mondott. A beszéd befejezte után hosszasan tartó lelkesedéssel ünnepelte a hallgatóság a fiatal papot.

— HITKÖZSÉGI OSENDÉLET.

Kassán, a főrabbi ellen kiadott, minden józslésű embertől elítélendő, röpirat miatt igen kellemetlen incidens történt. A főrabbi 14 bócherja egy szerzőségrrel gyanúsitott Weinfeld nevű chászidot elvert. A szomorú ügy a büntető bíróságot fogja foglalkoztatni, mert az ügyészség vádat emelt az ifjak ellen.

— A HAJDUHADHÁZI TIFRESZ BACHURIM szombat este szijumot rendezett Sáboz traktátusára. A hádon álócht Rosenberg főrabbi tartotta. A banketten Rosenberg főrabbi, Steinberg Hermann egyetli előadó és Lebovics József rabbi szóltak fel. A rendezés ifj. Horowicz Ferenc, Hoffmann József és Horowicz Sándor érdeme.

— ZSIDÓ GAZDÁSZ TÁRSASÁG, KITÉRT ELŐADÓKKAL. Az izra. elita magyar egyetemi hallgatók gazdasz-társasága a közgazdaság sok kérdését felölöl felolvasási ciklust rendez. A felolvasásokon elsőként szerepelnek Pályi szerkesztő és Pikler egyetemi tanár, holott mindkettő — már régen kitért. Nem tulajdonitunk nagy fontosságot a dolognak, mert a nevezett két előadó már talán el is felejtette kitérését, olyan régen volt. Az, hogy zsidó egyesületben felolvasnak, azt bizonyítja, hogy mégis van valami igazuk a fajmagyaroknak, hogy őket zsidóknak tartják s igazuk van a zsidóknak, akik egy felolvasás erejéig a megtérteket tisztelik. Szóval ebben az esetben megvalósul a nagy elv: »zsidóság és jószág öröme ez az ojság...«

— ÖNÁLLÓ ORTHODOX CHEVRA NYIREGYHÁZÁN. A nyiregyházi orthodox hitközség tagjai között már régóta megnyilvánult az óhaj egy teljesen önálló orthodox chevra után. A dolog perfektuálására rabbinikus bizottságot hívtak egybe, melynek tagjai: Bródy Emánuel nagykállói, Strasser Salamon debreceni, Teitelbaum Naftáli nyirbátori főrabbi. A rabbinizottság úgy határozott, hogy az orth. hitközség teljesen önálló chevrat létesítsen. Az orthodox hitközség tagjainak tehát, akik jelenleg a közös, statusquo felügyelet alatt álló chevra tagjai; kötelességük az orthodox chevra belépni. A rabbinikus bíróság kötelezi az új chevrat, hogy a megszerzendő temetőt örök áron vegye meg s törekedjék a statusquo felügyelet alatt álló chevrával, karöltve, a jelenlegi temetőnek ilyen módon való megszerzésére. A rabbinizottság határozata értelmében vasárnap este megalakult az új orth. Chevra Kadisa. Az alapszabályok szerkesztését egy 25 tagu bizottság végzi. Az alapszabályok lényegében véve a posti orthodox chevra statutumaival azonosak.

— SZIJUM-ÜNNEPELY APCON. Brieger Andor fakereskedő Sevát 22-én, anyja Jahzeit-ján, Peszóchim traktátusra, bankettel egybekötött szijum-ünnepélyt rendezett, a tanuláson résztvevők részére. A szokásos befejező beszédet Lissauer Lipót rabbi helyettes tartotta. Divré tajrot mondott még a házigazda és Vaktor Fülöp.

— A POZSONYI JESIVA VOLT NÖVENDEKEIHEZ. (Levél Nyiregyházáról.) A felejtethetlen pozsonyi összejövétel határozata értelmében felkérjük ama testvéreinket, akik akár a Keszáv Szajfer, vagy a Sévet Szajfer, a megdicsőült mesterek, — vagy a jelenlegi főrabbi növendékei voltak s Nyiregyháza környékén laknak, sziveskedjenek címüket alulírottak bármelyikével közölni, hogy az alma mater volt fiai között létesülhessen a szent cél érdekében oly szükséges kapcsolat. — A nyiregyházi bizottság nevében: Friedmann Miksa, Kupferstein Hermann, Schreiber Sámuel.

— ANTISZEMITA VIHAROSKA DUNASZERDAHELYEN. A duna-szerdahelyi polgári iskolában egy Jakubec nevű oktatót azt tanította, hogy a zsidó minden tekintetben degenerált faj. Egyes fiuk, akiket e tanfelfu szavai önértékükben sértettek, felsoroltak egyes zsidó kiválóságokat, amire az volt a felelet: mindezek csak azért művelődtek, — hogy kiuzsorázzák az emberiséget. A gyermekek elmondták otthon a történeteket, amire a hitközség elégtételt követelt. A templomban pedig kihirdették, hogy addig ne küldje senki a gyereket a polgáriba, amíg nem lesz elégtétel. A tanfelügyelő elé került a dolog, amikor is a zsidó-ellenes bajnok úgy viselkedett, amint szerinte a zsidók szoktak: gyáván. Mindent visszavont és ünnepléses bocsánatkérésre kötelezte magát. Bizonyára nem a zsidók iránti, hanem az állása iránti szeretetből.

— RÓBERT BÁCSI. Posten mindenki ismerte azt a furcsa embert, ki állítólag a jótékonyágban utazott. Most kiderült, hogy a csupa jótékonykodásból annyira elszegényedett, — hogy valakinek a házat el akarja árvereztetni a neki kölcsönzött 40 ezer pengő miatt. Róbert bácsi egyébiránt mesümed és hittérítő. Állítólag orosz születésű. Mi nem csodálkozunk azon, hogy kétes dolgai vannak. Nagy utat jelent, amíg az ember az orosz-zsidó ghettoából kikerül és hittérítő apostol lesz.

— GYENGE AZ IRÁKI KIRÁLY MEMÓRIÁJA! A napilapok írásban és képből közölték, hogy Feiszal, Irák királya és Ibn Saud, Hedzsasz királya, kibékültek egymással — egy időre. Mindkét törzsfőnök ugyanis angol szoldban áll s így, ha szubvenciójuk felemelésére szükségük van, akkor — fenegyerekeskednek. A ketőjük között Ibn Saud a tehetségesebb, Feiszal pedig tipikus szerencsefi, akit a helyzet dobott felfelé; sohase hitte volna, hogy valaha király lesz. De hát Angliának szüksége volt, hogy Irák (Mezopotámia, a bibliai »Áram Náhárájim«) területére, amely olyan mandátum-terület, mint Palesztina és Transjordánia, kapjon valami, az arabok előtt tekintélyes embert, fejede-

lemül. Külföldi lapok ebből az alkából felemlítik azt, hogy Feiszal, mikor még nem király, elismerte, hogy a zsidóságnak joga van Palesztinára és ezt Wilson elnök zsidó barátjához, Frankfurter professzorhoz intézett, 1919. március 3-iki levelében le is szögezi. Az iráki király ezt tagadásba vette utólag. A most kiadott levélváltás természetesen bizonyítja, hogy igenis így nyilatkozott, de már nem akar emlékezni rá.

— A KOLOZSVÁRI ORTH. HITKÖZSÉG EGYSÉGES MARAD. Mint Kolozsvárról jelentik, a kultuszminiszter úgy a kolozsvári prefekturát, mint az orth. hitközséget értesítette, hogy Kolozsváron csak egy orthodox jellegű zsidó hitközséget ismer el és így a szefárd csoport az orth. hitközség keretébe tartozik. Az anyahitközségre csak egy kötelesség hárul, hogy a szefárd csoportot is megfelelő metszővel lássa el. — Ezen román kultuszminiszteri rendelet a kolozsvári szefárdok körében igen deprimálólag hatott.

MILYEN KARHATALOM VOLT PALESZTINÁBAN A ZAVARGÁSOK IDEJÉN? Az angol parlamentben a mult héten Marcus képviselő azt kérdezte a gyarmatügyi minisztertől, a zavargások idején milyen számú katonai felkészültség védte a veszélyeztetett zsidó lakosság életét és vagyonszolgálatát és milyen arányban voltak ebben képviselve az arabok, keresztények és zsidók. Erre vonatkozólag az államtitkár a következő felvilágosítással szolgált: 1928. év végéig 119 tiszt, 1430 altiszt és legénység. A tisztak közül 62 keresztény, 42 mohamedán és 15 zsidó. Az altisztek közül 389 keresztény, 849 mohamedán, 196 zsidó és öt másvallású.

— EGY ÚJ TALMUDIKUS FOLYÓIRAT SZLOVENSZKÓBAN. — »Sááré Ajró« néven megjelenendő talmudikus havi folyóiratot jelent be R. Naftoli Fried, aki a nagymihályi (Michalovec, Csehszlovákia) rabbisági ülnöknek veje. A folyóirathoz a nagymihályi főrabbi közreműködését megígérte. Az előfizetés 40 cseh korona egy évre. Cím: Rabbiner B. Naftali Fried, Michalovec, Hodvába u. 11.

Négy szó! Diskay megörökít, szépít, fiatalít Négy szó!
Vesse jól emlékezetébe e négy szót s Budapesten el ne feledje fölkeresni e közkedvelt mester műtermeit, hol a legjobb anyagot, legművészebb kivitel, legmérsékeltebb árat kapja, s hol FÉNYKÉPNAGYÍTÁSAIT postafutján beküldött képek után is gyorsan és élethűen elkészítik.
Műterem: VII., Rákóczi-ut 74. sz. (Magyar Divatcsarnok házában.)
Telefon: József 350—89. szám

E lap előfizetői 25% kedvezményben részesülnek. — Ezért e szelvényt **vágja ki** és rendelésehez mellékelje.

— AZ ERDELYI ORTH. IRODA ELNÖKE. A multkoriban lefolyt dési rabbikonferencia határozatának értelmében, mint utólag jelentik, a beszélő főrabbi az Iroda élethossziglanos elnökéül deklarálta ott.

— R. JÁKAJV FÁBER Z. C. L. SIRKÓAVATÁSA. Tornáról írja tudósítónk. Sevát hó 18-án volt az első évfordulója R. JákaJV Fáber nagy talmudtudós halálának. Az elhunyt több, mint 42 évig lakott Tornán, hol 30 éven át, mint a sászchevra előadója működött. Pár évvel ezelőtt költözött el Pozsonyba, ahol egy évvel ezelőtt, röviddel, hogy mesterének, a tiszafüredi gaonnak művét, a Meháram Szajfer-t kiadta, hirtelen elhunyt. Végredelele értelmében hazahozták Tornára és szülei mellett helyezték örök nyugalomra. Most, a Jahrzeit napján, avatták fel sirkövéit, mely alkalommal nagy közönség gyűlt össze. Fiai: Fáber Heiman (Tolcsva), Fáber Lajos (Torna) s Fáber Jenő (Vágsellye) méltatták érdemeit, valamint Tannenbaum Emánuel főrabbi és fia Tannenbaum Sándor helybeli dájén, hódoltak vallássósága és Tóratudása emlékének.

— A NAGYMARTONI SASZCHEVRA szombat este tartotta meláve demálkeval egybekötött szijünnepélyét. »Ávajdó-zoro« traktátus befejezése alkalmából. Ehrenfeld Sámuel főrabbi elmés hádrónja és agadikus szónoklata után Taussig Izráel rabbi és Moskowits H. szólaltak fel. Egyben újból megválasztották az egyesület vezetőségét: Sobelmann Dávid elnök, Kohn Sándor és Nichtburg Jakab előljárók. L. D.

— SZIJÜM MISNÁJOSZ. Vágsejlyéről írja tudósítónk: Chámisó Ószor napján tartotta a misnájoschevra az első szijümját a misnára. Ezen alkalommal igen hatásosan beszéltek: Strasser Márkusz főrabbi, Ehrenteil J. rabbi, valamint több más talmudtudós. Az egyesület vezetőségébe beválasztottak: Gansl Simon, Fáber Jenő, Schwarz Ábrahám, Wolf Herman.

— A NAGYSURÁNYI SASZCHEVRA az elmúlt szombat este fejezte be Béczó traktátusát, az »Ateresz Bachurim« által rendezett meláve mákke keretében. Frei főrabbi magasszárnyalásu »hadron aloche«-ja és homiletikai fejtegetése után mély hatással beszéltek még: Grünwald

Lázár, Rosner Vilmos; az »Ateresz Bachurim« nevében Weisz József tartott tartalmas magidusz-szónoklatot. A rendezés Rosner Mór, Weisz József és Grünwald József »A. B.«-előlj. tagok érdeme.

— IFJUSÁGI ÉLET PAPAN. A pápai (hitközségi) jesiva növendékei szombaton este fényesen sikerült meláve mákke ünnepélyt rendeztek, mely ünnepélyen több növendék adta tehetségének tanujelét. Elsőnek Hoffman Aladár (ros jesiva, Pápa) tartott ehariesz előadást, melyet Altmann Bernát (Bécses) Tóramagyarazata követett; végül Goldstein Lajos (Sátoraljaújhely) a jesiva háláját tolmácsolta az első szónoknak, ki lehetővé tette a növendékek anyagi gondoktól mentes tanulását.

— EGY HALLATLAN ESET. Egy kolozsvári ujságban olvassuk, a köv. regénybe illő esetet: Egy alsóapsai (Cseh-Mármaros m.) gazdag és tekintélyes chósizid kereskedő, Reb Arje Gedajlovics fia: Sulem, éveken át jesivákon tanult, igen szolid, finomlelkületű ifjú, a jesivák egyik legjobb tanítványa volt. Közben besorozták Sulemot aki egyévi katonáskodása alatt teljesen átfarmálódott. Ejtűnt arcáról a jámbor szelidség s azt mogorva tekintete váltotta fel. Leszerelés után hazakerülve, a szülők mélyen megütköztek a fiuk ilyetén elromlásán; atyja azon fáradozott, hogy mielőbb megőssítse. Ki is szemelt egy chósizid családból való leányt Sulemnak, aki azonban hallani sem akart a siduch-ról. Végre kisült, hogy Sulem, katonáskodása alatt, arra az utra tévelygett, amelyre egykor Bileám vezette félre Izráel fiait: »Liznajs el benajs Majov« (Lásd Bölök szidra utolsó fejezetét.) Sulem csakhamar el is szökött hazulról a szomszéd faluban levő román parasztházhoz. Alsóapsa jámbor chósizidjai csakhamar utánamentek s erőszakkal hozták haza, kétségbeesett szüleinek, a Tóra és az erkölcs utjairól eltévelygett ifjút. Sulem azután félve keresztül, szigorú szülői őrizet alatt, ott-hon tartózkodott. Reb Arje már örömmel ujságot, hogy fia ismét a régi Sulem, a szolid, jó bócher. Egy szép reggelen azonban Sulem — megszökött, de — előzőleg kirabolta szüleit. Reb Arje feljelentette fiát a csendőrségen. A feljelentés csak most, egy évvel a szökés után, vezetett eredményre. Az eredmény egyenesen le-

שְׁרָא אֶרְטָה. כִּשְׁר שֶׁל פֶּסַח
csakis nagyban. **Aszalt** szilva 90/95 25 klg. ládkban és zsákban.

Burgonyaliszt, ecetsav, az összes cikkek a bpesti orth. rabbinátus felügyelete alatt.

תחת השגחת כ"ד צ' דקה יראים בודאפעסט
Első bpesti orth. kóser élelmiszerüzem Fischl Mór, Bpest. Hajós-u. 31.

sujtó! Sulem, nyilván az említett tévelygésének további folytatásaként, (»avéro gojreeresz avéro«) — eldobta magától ősi vallását, a görögkeleti teológia hallgatója lett, pópának készült. Lefartóztatták. Betöréssellopás miatt indult meg ellene az eljárás. A napokban tárgyalja a huszti törvényszék Sulem bűnpörét.

— **Akciót kell indítani a szombati iskola-szabadsáért.** A híthű zsidó szülők eddig vallási szempontból a szombati iskolába járás miatt nem járatták gyermekeiket nyilvános polgáriba, hanem magánuton végeztették velük az iskolát. Most azonban, a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter Ur 640-05-106/1929. VI. rendelete folytán, oly helyen, ahol polg. iskola van, a magán tanulást csak beteg v. testi fogyatkozásban szenvedő gyermekeknek engedi meg, a híthű zsidó szülő gyermekeinek továbbképzése teljesen lehetlenné vált. A tankötelezettség pedig a 15. év betöltéséig szól. Orkvetlenül szűkös, hogy az ország összes zsidó hitközségei oly irányban indítsanak mozgalmat az Országos Irodák közbejöttével, hogy a zsidó tanulók nemcsak zsidó ünnepeken, hanem a szombatokon is mentesek legyenek az iskola-látogatástól, — már csak azért is, hogy a szombati napi i-tentísztelelen részt vehessenek, ami rendeletileg élő van írva a többi felekezetheknél. Hogy ez a vallás-erkölcsi nevelés szempontjából a zsidó tanulóknál

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókéllékek** áruháza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó Előfizetőinknek 5% engedmény. — **Seldner Lipót** áruháza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

is szükséges volna, ezt a »Zsidó Ujság« olvasói előtt hangsúlyozni nem kell, ezt mindenki belátja. Ezen ügyet csakugy félvállról és nemtörődömséggel venni nem szabad, mert akié az ifjuság, azé a jövő. S ha a szombaton iskolába járó gyerekek közül csak egy is megtanulja a »chilul sáboszt«, a szombati megszegését, akkor mindazok felelősek, akik türték a dolgot s nem tettek meg mindent az elhárítására. S ha csak, egy gyermeket tudnánk az akció által a szombattartásnak nevelni, akkor is érdemes megindítani. *Singer Manó, Békéscsaba.*

Családi hírek

Singer Ede, Gyöngyös, eljegyezte Rosenberg Mártuskát, Salgótarján

Ungár Jitike, Paks, Klein Jenő, Budapest, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Kollmann Hilda és Klopfer Nándor jegyesek. — Minden külön értesítés helyett.

Stern Micikét, Stern Saul leányát, Budapest, eljegyezte Winter Izidor gyapjunagykeresek., Brezovárol. (Minden külön értesítés helyett.)

Brunn Magdát, Bpest, eljegyezte Blum Zsigmond Budapest, — Minden külön értesítés helyett.

Fényes eljegyzési ünnepély színe helye volt folyó hó 23-án Derecske község. Rosenbaum Géza, Rosenbaum Lipót tályai főrabbi fia tartotta eljegyzési ünnepélyét Rubin Irénke urleánnyal. Az ünnepi ebédnél elsőnek a völegény emelkedett szólásra, szép halachikus előadásba kezdve. A völegény után nagyatyja, Rosenbaum Mózes kisvárdai főrabbi beszélt, klasszikus ékesszólással; utána a derecskei főrabbi, majd a völegény atyja beszéltek, szónoki készséggel az asztaltársasághoz. Felszóaltak még: Rosenbaum Samu (Kisvárdai), a völegény nagybátyja, valamint a menyasszonyi család részéről Rubin Márton (Sátoraljaújhely) és Rubin S. — (Nyiregyháza).

Impozáns esküvő ment végbe a Kazinczy-templom udvarán, f. hó 11-én. Grünbaum Ferenc (Nyírmegygyes) örök hűséget esküdött Hönig József, az Anker biztosító titkára leányának, Etelkának. A szertartást Sussmann Viktor rabbi végezte. A lakodalom a Stern vendéglőben folyt le, nagyszámu és előkelő vendégek társaságában. Az Anker igazgatóság-

gi- és tisztikarán kívül ott volt Ujpest orthodoxiájának színe-java. A völegényen kívül a két örömapa mondott divre tórat.

Páparól jelentik: Vasárnap esküdött örök hűséget Herczog Gyula, a pápai Tiferesz Bachurim elnöke, Neumann Encikének (Pápa), cseh Komáromban. Az esketést Lefkovits komáromi főrabbi és Pressburger Mihály pápai rabbi végezték. Az estebéden felszóltak: Lefkovics és Pressburger rabbi, továbbá Herczog Lipót, a völegény édesatyja; végül Gottlieb Benő, a pápai T. B. titkára, az egyesület képviselőjében mondott köszönetet a völegénynek, a T. B. érdekében kifejtett agilis működéséért.

Szerkesztői üzenetek

»Felvidéki: Kérjük a kérdések megismétlését. — Dorogi: A mult számunkban, a büdszentmihályi gaon elhalálózása napjaul Sevát 18. van feltüntetve, ami sajtóhiba. A megboldogult Sevát 19-én (hétfőn) hunyt el. — L. I.: A mostani szombaton 3 széferből leinolnak. Az elsőből a szidrárt, a másodikból a rajschajdesi részt, a harmadikból a sekkólim fejezetét. Ahol csak két széfer van, ott az első használandó a harmadik gyanánt is. A haftóra a sábosz sekkólim-i. — N. K.: Alkalmi beszédei elkészítésének ügyében egész nyugodtan fordulhat Braum Izráel rabbihoz, aki szigorú diszkrécióval kezeli a dolgot.

A gyógyító idő

— **Miniszterek nyilatkozatairól** —

Bécsben a magyar kultuszminiszter, Varsóban pedig a lengyel külügyminiszter nyilatkozott a zsidósággal kapcsolatban a sajtónak. A lengyel miniszterelnök előtt egy berlini hírlapíró felsorolta a zsidóság sérelmeit: a zsidó kisiparost tönkreteszi az állam adópolitikája, állami üzemben, amilyen a posta és a vasut, az utóbbi években zsidó egyáltalában nem nyerhet elhelyezést; községi hivatalokban nincs zsidó; a nagy dohányjövédékek, a melyek azelőtt sok száz zsidó munkást foglalkoztattak, elbocsátották összes zsidó alkalmazottaikat; a grodnói dohánygyárban ezelőtt 1000 zsidó munkás talált foglalkozást, most pedig a megmaradt 300 számát is apasztják állandóan; régi zsidó cégek nem kapnak az állami banktól hitelt, holott ujonnan alapított nem-zsidó vállalatok felé csak úgy ömlik a pénz, stb. A miniszterelnök elismerte a nehézségek egy részét s a gyógyulást az időtől várja. A hírlapíró pedig az amerikai lapokba irt cikkében fel van háborodva azon, hogy a miniszterelnököt teljesen hidegen hagyta a zsidó nyomor...

És ugyancsak az időre hivatkozott a magyar kultuszminiszter, a mikor bécsi időzése alatt a Collegium Hungaricum-ban fogadta a

sajtót s a numerus clausus enyhülését várja tőle. A Collegium Hungaricum-mal kapcsolatosan azonban megállapította egy hírlapíró, hogy az állam pénzén fenntartott eme intézményben egy zsidó sem kapott helyet. Talán idővel bejut egy zsidó majd oda is, de meg kell állapítanunk, hogy mindkét miniszter a zsidó bajoknál a vigasztaló szerepet vette át: »majd az idő mindent meggyógyít.« Ez lehet filozófikus megállapítás, lehet optimista életfelfogás, de államférfiúi álláspontnak semmiképen sem nevezhető. Milyen orvos az, aki az időre bizza a gyógyulást? Rabbi Chananja a szent cél érdekében fel akarta magát áldozni és amikor egy ismerőse figyelmeztette a veszélyekre, kijelentette: »az égből jön a segítség«, a mire ez — azon talmudi elvből kiindulva, hogy »én szomchin ál hánész, nem szabad csodában bízokodni« — dühösen válaszolt: »én reális dolgokat említek, te pedig az éggel jössz?« Majdnem ilyen jámbor hitre mutat az időben való bizakodás az államférfiak részéről, csak hogy a rabbi saját magát áldozta föl, nem pedig más emberek életföntartását. Az idő gyógyít, de talán gyorsítani is kellene ezt a gyógyulási folyamatot!

Kitért spanyol zsidók közt

A spanyol zsidók történetében a baleári sziget zsidósága nagy szerepet játszott. A szigeteken lakott zsidóság 1492-ben a nagy spanyol kiűzetésnél vagy kivándorolt, vagy kitért. E kitértekről érdekes dolgokat tudott meg egy most ott tartózkodó újságíró:

— Néhány évvel 1500. előtt mint ismeretes, kiutasították a zsidókat Spanyolországból. Nem mindnyájan mentek ki, csak azok, akik vagy nagyon szegények voltak és nem volt veszteni valójuk, vagy azok, akik vagyontuk hagyták az országban, de a lelki ismeretüket, a tekintélyüket, a hagyományait és becsületüket az élet minden változata között meg akarták tartani. Akik kivándoroltak, leginkább a török birodalomban telepedtek le a szultánok védőszárnyai alatt, vagy átmentek Afrikába, a marokkóiakhoz. A visszamaradtak között is sok volt, akinek lelki ismeretét mardosta a kín. Ezek, mint tudjuk, a marannusok, titokban megmaradtak zsidóknak, föld alatti gyülekező-helyen találkoztak, és a papi hatalom, hol elfogta és súlyosan elítélte őket, hol nem törődött velük és csak a katolikus rítus szigorú betartását követelte tőlük. Ezeknek egy része mind a mai napig, leginkább egymásközötti házassággal fönntudott maradni, de legnagyobb része fölshívódott. Jól helyezkedtek el; az arisztokráciában a nagykereskedők között és a hivatalokban szóródtak széjjel kényelmes pozíciókban. Amikor a kiűzetés híre a baleári szigeteken egyik nagy hitközségébe, Malorcába jutott, elkezdtek a zsi-

dók tanácskozni egymás között:

— »Elvégre — szölt a Kehilla vezetője — mi itt egy szigeten lakunk, a papság nem törődik különösen velünk és ha kitérünk, azért még mindig megmaradhatunk zsidó hitünk mellett. Megszervezdünk a földalatti imához, megtartjuk a peszách ünnepet, böjtölünk és imádkozunk engesztelő napkor és a fiatal házafeleket az egyházi ceremóniák után zsidó rítus szerint is összeházassítjuk.«

Az első időben még forma szerint megtartották a zsidó vallást, később azonban már elhagyták és az inkvizíció nyomozó közegei nem találtak okot rá, hogy föllépjenek ellenük; sőt szívesen vedlettek volna spanyolokká, de a szigeten élő spanyolok nem voltak hajlandók közelebbi barátságba lépni velük. Azt mondták: akik tömegesen átjöttek egy másik vallásra ugyanakkor, amikor testvéreik a száműzetésbe mentek, azok nem lehetnek tisztalelkű emberek. Tehát

Csodaszép **parókák!**

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999—10.

Hirdetmény!

A bpesti aut. orth. Chevra Kadisa t. c. tagjai ezennel értesítettnek, hogy a tisztújítással egybekötött

rendes évi közgyűlés

f. é. márc. 6-án, Adar 6-án csütörtök d. u. 3 órákor az orth. izr. hitközség disztermében (VII. Dob. u. 35.) fogja megtartani. Együttal értesítjük az orth. hitközség t. c. tagjait, hogy a Chevra Kadisa elnöksége új tagok felvétele céljából f. é. március 2-án vasárnap d. e. 10—1 óráig és d. u. 6—8 óráig, valamint március 3, 4, és 5-én (hétfőn, kedden és szerdán) 6 és 8 óra között a Chevra Kadisa irodái helyiségében (VII., Kazinczy u. 41. I. em.) üléseket fog tartani és felkértenek mindazok, akik felvételüket óhajtják az orth. Chevra Kadisa kebelébe, hogy fentjelzett napok egyikén az irodái helyiségbe felfáradni szíveskedjenek.

Budapest, 1930. február havában,
Az Aut. Orth. Chevra Kadisa Elnöksége.

kerülni kell őket! Kerülték is mind a legújabb időkig. A »csuetás«-sal üzleteket kötöttek, foglalkoztatták őket, de a származása felől valami tartó spanyol nem vett csuetást a családjába. Egymásra kényszerülve éltek így magukban évszázadok óta a csuetások, csunya átok sulya alatt. Zsidó ritkán vetődik a baleári szigetekre, de aki ott él a szigetvárosban, azt a csuetás teljes szívből gyűlöli. A becsületnek és becsületlenségnek természetes harca ez.

Orth. vendéglőben cukrászdában, követeljük mindenütt a Zsidó Ujság-ot!

Weisz Mór orthodox köser sütődéje
keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon J. 423-65.
Vidéki postacsomagok szállítása legpontosabban.
Kérjen árjegyzéket!

Gyors és pontos kiszolgálás.
Kérjen árjegyzéket!

Megmentve

Német-zsidó elbeszélés

2

Írta: Guggenheimer S.

Mintha a kisded megértette volna, hogy róla van szó, e pillanatban erőteljesen sikoltozni kezdett. És a gyermek hangja az anya fülebe hatolt; mosoly jelentkezett utóbbinak halvány ajkain. Ismét néhány szót suttogott a mellé hajló Maibaum fülebe:

— Mint zsidó született, — gyermekem zsidó.

— Mi is zsidók vagyunk, választott Maibaum.

Ismét vonaglottak a halvány ajkak:

— Semá jiszroél...

— Azonnal itt lesz az orvos, — nyugtatta meg Maibaum.

Az orvos valóban meg is érkezett, de minden fáradozása meddő volt. A nő csakhamar kiszenvedett.

— Egyedül volt a szerencsétlen? — kérdezte az orvos.

— Csak a gyermeket találták nála: I-ten csodája, hogy egészen sértetlen maradt.

— Ismerte a nőt, hozzátartozóit?

— Nem, — felelt Maibaum. Csak a borsasztó katasztrófa után látta először, de kötelességének tartja, gondoskodni arról, hogy a nőt, aki zsidónak vallotta magát, zsidó rítus szerint helyezték örök nyugalomra.

Tudakozódtak a többi utasoknál is, hogy nem-e ismerte valaki az elhunytat, de senki sem tudott felvilágosítást adni. Ruháiban sem volt semmi olyan valami okmány, levél, névjegy, amiből személyazonosságát megállapítható lett volna.

Maibaumné elvállalta a gyermek gondozását, mindaddig, amíg a rokonok a gyermekért jelentkezni fognak. A hatóság a lapokban közölte a szerencsétlenül járt nő személyleírását s egyszersmind felszólította a rokonokat, hogy a hátramaradt gyermeket vegyék át Maibauméktól. A hozzátartozók azonban nem jelentkeztek.

Teltek a napok, hetek. Egy szombati napon volt. Maibaumék egyszerű hajléka ünnepies külsőt

öltött. Az asztalra fehér abrosz terítve, a hétkarú szombati lámpa reze oly szinompában ragyogott, mintha arany lenne. Maibaum, a hitközség kántor-metszője, szerény életet élt ugyan, de meglehetősen mellékjövedelemre szert tette, nem szikölködött semmiben. Jövedelméből megtakaríthatott annyit, hogy évenként meglátogathatták leányukat, aki egy napi utazásnyira lakott tőlük. Minden ilyen látogatás után a saját otthonuk elhagyottnak, kietlennek tűnt fel előtük. Most azonban a megmenett gyermek élénkséget, életet varázsolt a különben oly csendes falak közé. Szombati nyugalom a kellemesen fűtött szobában; a falórának egyhangú tik-takja hallatszott. Az asztal mellett, karosszékekben ült Maibaum apó, aranyhímzésű bársonysapka fedte derecsdó fejét. Előtte nagy talmud-foliáns, melyből tanult. A pamlagon ült Maibaumné, szintén ünnepies öltözetben s játszadozott a kicsivel. Szép élénk csöppség volt, alig 9 hónapos. A nagy sötét szemek az első napokban még csodálkozva néztek körül az idegen környezetben, de némsokára otthoniasan érezte magát a nyájas Maibaumné anyai szeretete által, ki úgy ragaszkodott a gyermekhez, mintha a sajátja lett volna.

— Megfiatalodik az ember, ha ilyen picike van körülötte — mondta Maibaumné az urának — miközben a gyermeket gyöngéden magához öleli.

— Ugy látszik, nem szeretnéd, ha a rokonai jelentkeznenek érte — felelt Maibaum.

— És te, talán szívesen bocsátanád el, ezt a kedves, bájos teremtest?

Férje mosolyogva vállát vont.

— És mily okos — folytatta az asszony, — nézd csak, hogy megért már mindent.

— Tedd fel a papa fejére a

sapkát, — szölt és intett a gyermeknek.

A kis apróság azonnal szót is fogadott.

— Igazad van, okos, kedves gyerek. Ha lehet, szívesen örökbe fogadjuk. De, ha hozzátartozói követelnék...?

— Nem fogják követelni; már 4 hete, hogy foglalkoznak vele az újságok és senki sem jelentkezett. A miénk marad a picit, majd megosztjuk vele szerény falatunkat s boldogan felneveljük.

— Bár azt hiszem, hogy gazdag szülők gyermekeként született, — vetette közbe Maibaum.

— Ugy véled? — szölt az asszony kételkedve.

— Bizonyosan, — válaszolt az ura, határozottan. — A szerencsétlen anyán ugyebár, drága selyem köpeny volt, hát még a medaillon, melyet a gyermek a kezében tartott...

— Igaz, — szölt Maibaumné — a medaillon nagyon értékes. Nemrég megmutattam Grünfeldnek, az ékszerésznek, aki 100 forintnál is többre becsülte. A benne levő kép bizonyosan a gyermek elhunyt apjának a fényképe.

— Mily bizonyosra veszed, hogy a gyerek apja már nem él! Hátha tévedsz... és egy szép napon majd eljön a fiacskájáért?...

— I-ten őrizz! — szölt Maibaum asszony. Tévedsz, ha azt hiszed, hogy a gyermek jövőjére nézve előnyösebb lenne, ha a rokonai jelentkeznenek érte. Anyjának, emlékszel, egyetlen és utolsó óhaja az volt, hogy gyermeke zsidó maradjon. Mit tudod most, milyenek a gyerek rokonai? Manapság nem lehet itélni apáról fiura, egyik testvérről a másikra; ha az anyja jámbor volt is, lehetséges, hogy a rokonság nem vallásos. És hátha a szegény gyermek ilyenekhez jutna... Mig nálunk — igaz ugyan, hogy tortát, meg pecsenyét nem kapna minden nap, de I-ten segédelmével jól fog lakni és mi úgy fogjuk nevelni, hogy jámbor anyjának a mennyekben majd öröme lesz, ha lenéz a gyermekére....

(Folytatása következik)

Apró hirdetések

Hirdetési díjazás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

KIZÁRÓLAG előkelő orthodox körökben házasságokat a legdiszkrétebben közvetít: Schwarcz Gábor, Teréz-körut 12. — Tel.: A. 134—04. Elsőrangú külföldi összeköttetések.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon. — Cégnélküli levelezés.

BENŐSÜLNÉ jó családból való, jó megjelenésű, intelligens, ügyes fiatalember. Igénye: feltétlen vallásos házból való, csinos urilány. — Jelíge: »Bentóra 25« a kiadóba.

EXISTENCIÁVAL bíró intelligens bentóra fiatalember megfelelő hozománnyal nőszülne. Nagyobb magyarországi városban lakik. Leveleket a kiadóba »20« jelígre kér.

VARRÓNÓ, szombattartó, házhoz is elmegy. Sonnenfeldné, Szondy-u. 40.

Betársulhat

nős vagy nőtlen fiatal kereskedő budapesti főútvonalon 34 éve fennálló forgalmas üzlettembe 15.000 pengővel.
Jelíge: »Szombattartó biztos existencia«.

„ABBAZIA“ másoló, sokszorosító iroda

Rendkívül mérsékelt díjazás. Diktálás (külön fölke). Hívására géppel házhoz küldök. Egyedül szombattartó iroda — Telefon: 134—04.
Teréz-körut 12., földemelet 2. Októgonnál.

Orth. kóser

állandóan a legjobb minőségben kapható a

Emmentáli sajt karikákban 80 kg.-ig és szalagvágással
Viktória kövér sajt 2—2 és fél kilogrammig
Trappista 1—1 és negyed kilogrammig
Dobozos emmentáli gyopár 6 adag; korona 6 adag

Viktória sajtgyárban, Ölbő, Vas m.

Készítményeink a tejtermékbírálatokon többszörösen első díjjal kitüntetve.
Kérjen árajánlatot

LEGJOBB körökig vagyonos házasságokat közvetít Reichné, Rökk Szilárd-u. 7. Kávémérés.

JÖMENETELŰ szikvizgyár, jókarban levő cséplőgarnitúra, fűszerüzlet berendezés lakással külön is eladó. Weisz Jenő, Kőmörő.

BELSŐ és külső munkálatokban jártas faterlepi tisztviselő állást keres. »Legjobb referenciák« jelígre a kiadóba.

MEGBIZHATÓ vallásos mindenestől azonnali belépésre kerestetik. VII., Wesselenyi-u. 13. II. 3.

ORTHODOX, 38 éves, perfekt önálló főzőnő, kisebb családhoz háztartás vezetésére ajánlkozik. I. F. Déry-u. 8 fsz. 4.

ÖRÖKBE adná másfél éves kislányát, szorult helyzetbe került anyja. A gyermek egészséges, gyönyörű. »Csorna« jelígre.

KÖZÉPKORU asszony ajánlkozik — mindenestől, hol vikszelés nincs. Cim: özv. Fleischmanné, Király-u. 21. II. emelet 37. szám.

100 SZÁZALEKOS HADIROKKANT, teljesen munkaképtelen, nagy szükségben a nemesszivű hitsorsosok segítségéért esedezik. Korn Ármán, Bpest Szövetség-u. 9.

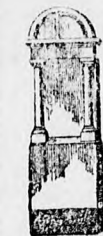
ÜGYES borutazó, nőtlen, fixfizetéssel kerestetik. Cim a kiadóban »Borutazó« jelígre.

VOLT BÓCHER héber órákat adna. Cim a kiadóban.

JÓ, OLCÓSÓ és gyors munkát készítenek. Levelezőlap hívásra jövek. — Grósz Dávid cipész, VII., Kazinczy-u. 14. (Az új mikve mellett).

KOVÁCS-szén, mosott, legkiválóbb minőségben, vagonkéntben beszerezhető Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

TIZENNEGY éves fiamat üzletbe adnám tanulónak, szombattartó helyre, vidékre is. Klugerné, Kispeszt, Toldi-u. 24.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyáriáron
Schreiber Jakob
villanyerőre berendezett
sírközüzemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

Jól szortirozott
előnyomda berendezéseket
a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállít:
Bléler Testvérek, Szarvas
Belicey-u. 15.

Felelés szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
VI. Próféta ucca 7

Paróka

különlegességek
(Modern és tartós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12.
(Király-ucca sarok)

Telefon: József 310—79.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót ז"ל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Kié a föld? ...

Sok elkeseredett vitára alkalmat adó dolgot lehetne a statisztika világánál tisztázni, ha a vitatkozó felek egyike vagy másika valóban az igazságot akarná, nem pedig szándékosan homályosítaná el a való, tényállást, hogy a tendenciózus beállítás zavarosában halászhasson. Időszelűvé teszi ezt az általános megállapítást, amelyre százsámra hozhatnánk példát az elmúlt év történetéből az az előadás, amelyet a hét kedjén Sajóhelyi István tartott a Magyar Statisztikai Társaság ülésén »Magyarország földbirtokosainak nemzetiségi s felekezeti viszonyai« címen. Arról van szó, milyen anyanyelvűek és milyen felekezethez tartoznak a földbirtokosok, vagyis arról: »kié a magyar föld?« Az előadó az egész kérdést méregfogát kivette azzal, hogy a kötött földbirtoktól eltekintett és csak az 50 holdnál nagyobb szabadforgalmu birtokokról szóló adatokat dolgozta fel.

Hányszor hallottuk a gyűlölet berkeiből borzú hangon kurjantani: »az idegenek kezén van a magyar föld!« S valóban a felolvasás számadatai nyomán igazat kell adnunk az antiszemita vésszélzéseknek: megdöbbentő sok az idegen földbirtokosok száma. Csakhogy a demagógia »idegenek« alatt csak a zsidókat értette, a statisztikai adatokból pedig kiderül, hogy a 10—20 ezer holdas birtokosok 26.3 százaléka a Montenuovók, a Metternich-ek, a Hohenlohek stb. sorából kerül ki, azaz valóban idegenek, de nem antiszemita értelemben azok, hanem valóban német és osztrák állampolgárok, sőt egy olasz ur birtoka a 20—50 ezer holdas kategóriába tartozik. Ha tehát a magyar földet ki kell szabadítani az »idegenek« kezéből, akkor ily működési területnek sokkal alkalmasabb volna az idegen állampolgárok sok mammutbirtoka, bár még sokáig hálás téma marad a zsidókkal kapcsolatosan felrevert a harangokat.

Hogy is vagyunk a zsidó földbirtokosokkal? A zsidók az ország lakosságának 5.9 százalékát teszik ki, a földbirtokosoknak pedig 7.4 százalékát; a földbirtok területének 10.4 százaléka az övék, de csak ötnék sorolható a birtoka az 5—10 ezer holdasok kategóriájába. Az antiszemita újságok az utolsó megállapítást természetesen el fogják hallgatni s rá fognak mutatni a lakossági arányszám s a birtokterület közötti különbségre, holott nem szabad szem elől téveszteni, hogy a zsidók között nincs analfabéta, foglalkozásuk, intellektuális elhelyezkedésük megmagyarázza a kedvezőbb arányszámot. De bárhogya is vesszük a dolgot, tény az, hogy Magyarország szabadforgalmu földjének csak 10 százalékát birtokolják a zsidók, ami még mindig sokkal kevesebb, mint egynéhány külföldi mágnásnak a birtoka. Ha ehhez még hozzávesszük a kötött forgalmu birtok területét, valószínűleg nem jut még öt százalék sem a zsidó lakosságra. A zsidó földbirtokos réteg nagy része orthodox szempontból nem jelent számunkra értéket, mert rendszerint típusát adja a kitérés előtt álló névleges zsidónak. A vegyesházasságok rendkívül gyakoriak e körökben, életszokásaik messzire eltávolodtak a hagyományos életmódtól. A vallásos zsidó földbirtokosok nagy része, apró, a fenti statisztika szempontjából számba nem jövő birtokon gazdálkodik. Mégis érdekel bennünket, hogy a statisztika megvilágításában mennyi birtok van zsidó kezén, vajjon igazolt-e az a beállítás, mely a magyar földet zsidó kézben levőnek akarja feltüntetni, gyűlöletkeltés céljából. Pedig itt legfeljebb az antiszemitizmus természetrajzának egy tételét látjuk beigazolva: a gazdag zsidók csinálják, a szegények pedig szenvedik, legfeljebb arról lehet szó, hogy egynéhány száz zsidónak van földbirtoka s velük együtt az összes földnélküli zsidókat is hitbizonyosok.

mányosoknak akarják feltüntetni a nincstelenség előtt, célatatosan s érdekből. Pedig, ha a fenn érintett statisztika segítségével teszünk utazást a magyar föld körül, látjuk csak R. Eliezernek a talmudban hangoztatott mondatát beigazolva: »földjük csak a hatalmasoknak van« (laj nitnó karká elő lebaálé zerajaszú) s a zsidó agrárfőlényéről szóló frázis egyszerűen hazugság. A statisztika nem fogja elnémitani a demagógiát, de a statisztika tanítson meg legalább bennünket zsidókat arra, hogy sok földbirtok van nálunk idegen kezén, de azok az idegenek — nem mi vagyunk. Ami pedig a cikkünk fölött tett kérdés lényegét illeti, arra már vagy 2800 év előtt megadta a választ — az összes felekezetek által elismert — szent szoltárosunk: »Láhásém hoorecz ümlajah, tévél vejajsvéh vah — a Mindenhatóé a föld...«.

A minszki eset

Szovjetország Minszk nevű városában, amint már jelentettük, bebörtönözték az egész rabbiágot s az egész előjáróságot, sőt olyan hírek is keringtek, hogy kivégezték őket, mert az egyik törára tanította a gyermekeket, a másik büne volt, hogy zsidó jótékony célra gyűjtött, a harmadikat azzal vádolják, hogy a külföldi zsidóknak elpanaszolta az orosz zsidók bajait s így tovább. Az Amerikában lakó oroszországi zsidók, akik övéikért aggódnak, tiltakozó gyűléseket rendeztek s az amerikai szenátus egyik nem zsidó képviselője táviratozott Moszkvába, amire azt válaszolták neki, hogy a rabbinusok egy része kiszabadult, a többiek ügye is elintéződik. Ezt a körülményt egy magyar antiszemita lap, bizonyos sokat sejtető célatossággal úgy nevezi: »a szovjet különös előzékenysége a rabbi iránt«. A szovjet aztán kény-